

Women 'without names' - in the Bible

Source sheet for shiur by Menachem Leibtag www.tanach.org

A. Anonymity as a phenomenon in the Bible

[Discussion, and review of the classic approaches]

B. The Birth of Moshe Rabeinu - No one has a name!

שמות פרק ב: א וַיֵּלֶד אִישׁ, מִבֵּית לְוִי; וַיִּקַּח, אֶת-בֵּת-לְוִי. ב. וַתֵּהָרֵה הָאִשָּׁה, וַתֵּלֶד בֶּן; וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא, וַתִּצְפְּנֶהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים. ג. וְלֹא-יָכְלָה עוֹד, הַצִּפְיָנוּ, וַתִּקַּח-לוֹ תִּבְתַּת גָּמָא, וַתַּחְמְרָה בַּחֲמָר וּבִזְפָּת; וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד, וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל-שֵׁפֶת הַיָּאֵר. ד. וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ, מֵרְחֹק, לְדַעָה, מֵה-יַעֲשֶׂה לוֹ. ה. וַתֵּרֶד בֵּת-פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל-הַיָּאֵר, וַנְּעַרְתִּיהָ הַלַּכְתָּ עַל-יַד הַיָּאֵר; וַתֵּרָא אֶת-הַתִּבְּיָה בְּתוֹךְ הַסּוּף, וַתִּשְׁלַח אֶת-אֶמְתָּהּ וַתִּקְחָהּ. ו. וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת-הַיֶּלֶד, וְהִנֵּה-נֶעַר בְּכַה; וַתַּחְמַל עָלָיו--וַתֹּאמֶר, מִיֵּלְדֵי הָעִבְרָיִם זֶה. ז. וַתֹּאמֶר אַחֲתוֹ, אֶל-בֵּת-פַּרְעֹה, הַאֵלֶּךְ וְקִרְאתִי לְךָ אִשָּׁה מִיִּנְקָת, מִן הָעִבְרָיִת; וַתִּינַק לְךָ, אֶת-הַיֶּלֶד. ח. וַתֹּאמֶר-לָהּ בֵּת-פַּרְעֹה, לְכִי; וַתֵּלֶד, הָעֵלְמָה, וַתִּקְרָא, אֶת-אִם הַיֶּלֶד. ט. וַתֹּאמֶר לָהּ בֵּת-פַּרְעֹה, הֲיִלְכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינַקְהוּ לִי, וְאֲנִי, אֶתֵּן אֶת-שְׂכָרְךָ; וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד, וַתִּנְיַקְהוּ. י. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַתִּבְאֶהוּ לְבֵת-פַּרְעֹה, וַיְהִי-לָהּ, לְבִן; וַתִּקְרָא שְׁמוֹ, מֹשֶׁה...

C. Finding out later who were those anonymous characters

במדבר פרק כה. ו. וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא, וַיִּקְרַב אֶל-אֶחָיו אֶת-הַמְדִּינִית, לְעֵינֵי מֹשֶׁה, וּלְעֵינֵי כָל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל. ז. וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר, בֶּן-אַהֲרֹן, הַכֹּהֵן; וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה, וַיִּקַּח רֶמַח בְּיָדוֹ.... וַיִּדְקַר אֶת-שְׁנֵיהֶם--אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְאֶת-הָאִשָּׁה אֶל-קִבְתָּהּ; וַתַּעֲצֵר, הַמַּגִּפָּה, מֵעַל, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל....

יד וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכָּה, אֲשֶׁר הִכָּה אֶת-הַמְדִּינִית--זִמְרִי, בֶּן-סְלוּא: נְשִׂיא בֵּית-אָב, לְשִׁמְעוֹנִי. טו. וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּכָּה הַמְדִּינִית, כְּזָבִי בֵּת-צוּר: רֵאשׁ אֲמוֹת בֵּית-אָב בְּמִדְיָן, הוּא.

Lot's Wife - and his daughters

D. The contrasting parallel between Avraham & Lot

בראשית פרק יג : יא ויבחר-לו לוט, את כל-כפר הירדן, ויסע לוט, מקדם; ויפרדו, איש מעל אחיו. יב אברם, ישב בארץ-כנען; ולוט, ישב בערי הכפר, ויאהל, עד-סדם. יג ואנשי סדם, רעים וחסטאים, ליהוה, מאד. יד ויהוה אמר אל-אברם, אחרי הפרד-לוט מעמו, שא נא עיניך וראה... ושמתי את-זרעך בעפר הארץ... יז קום התהלך בארץ, לארכה ולרחבה: כי לך, אתגנה. יח ויאהל אברם, ויבא וישב באלני ממרא--אשר בחברון; ויבן-שם מזבח, ליהוה. בראשית פרק יד

יב. ויקחו את-לוט ואת-רכשו בן-אחי אברם, וילכו; והוא ישב בסדם ויג. ויבא, הפליט, ויגד, לאברם העברי; והוא שכן באלני ממרא...

E. Avraham, Sarah; their guests & children [in contrast to Lot]

בראשית פרק יח : א וירא אליו יהוה, באלני ממרא; והוא ישב פתח-האהל, כחם היום. ב וישא עיניו, וירא, והנה שלשה אנשים, נצבים עליו; וירא, וירץ לקראתם מפתח האהל, וישתחו, ארצה. ג ויאמר: אדני, אם-נא מצאתי חן בעיניך--אל-נא תעבר, מעל עבדך. ד יקח-נא מעט-מים, ורחצו רגליכם; והשענו, תחת העץ. ה ואקחה פת-לחם וסעדו לבכם, אחר תעברו--כי-על-כן עברתם, על-עבדכם; ויאמרו, בן תעשה כאשר דברת. ווימהר אברהם האהלה, אל-שרה; ויאמר, מהרי שלש סאים קמח סלת--לושי, ועשי עגות. ז ואל-הבקר, רץ אברהם; ויקח בן-בקר רך וטוב, ויתן אל-הנער, וימהר, לעשות אתו. ח ויקח חמאה וחלב, ובן-הבקר אשר עשה, ויתן, לפניהם; והוא-עמד עליהם תחת העץ, ויאכלו. ט ויאמרו אליו, איה שרה אשתך; ויאמר, הנה באהל. י ויאמר, שוב אשוב אליך כעת חיה, והנה-בן, לשרה אשתך; ושרה שמעת פתח האהל...

יח. ויבחרו-לוט, ונצטו; ונבחרו-בו--כל, גויי הארץ. יט כי ידעתיו, למען אשר יצוה את-בניו ואת-ביתו אחריו, ושמרו דרך יהוה, לעשות צדקה ומשפט--

F. Lot, his wife, their guests, and their children

בראשית פרק יט: א וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה, בְּעָרֵב, וְלוֹט, יָשֵׁב בְּשַׁעַר-סְדֹם; וַיְרֹא-לוֹט וַיִּקָּם לַקְּרָאתָם, וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַפָּיִם אַרְצָה. ב. וַיֹּאמֶר הֲנֵה נָא-אֲדֹנָי, סוּרוּ נָא אֶל-בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינּוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם, וְהִשְׁכַּמְתֶּם, וְהִלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם; וַיֹּאמְרוּ לֹא, כִּי בְּרַחוּב גְּלִין. ג. וַיִּפְצַר-בָּם מְאֹד--וַיִּסְרוּ אֵלָיו, וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתוֹ; וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה, וּמִצּוֹת אָפֶה וַיֹּאכְלוּ. ד. טָרֵם, יִשְׁכְּבוּ, וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סְדֹם נֹסְבוּ עַל-הַבַּיִת, מִנְּעַר וְעַד-זָקֵן ... ו. וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט, הַפֹּתְחָה... ז. וַיֹּאמֶר: אֶל-נָא אַחֵי תָרְעוּ. ח הֲנֵה-נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת, אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ אִישׁ--אוֹצִיאָהּ-נָא אֶתְהֶן אֵלֵיכֶם... יב. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל-לוֹט, עַד מִי-לָךְ פֹּה--חֲתָן וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ, וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעִיר: הוֹצֵא, מִן-הַמָּקוֹם. יג. כִּי-מִשְׁחַתִּים אֲנַחְנוּ, אֶת-הַמָּקוֹם הַזֶּה: כִּי-גִדְלָה צַעֲקָתְךָ אֶת-פְּנֵי יְהוָה, וַיִּשְׁלַחְנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ. יד. וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל-חֲתָנָיו לְקַחֵי בְנֹתָיו, וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי-מִשְׁחִית יְהוָה, אֶת-הָעִיר; וַיְהִי כַמְּצַחֵק, בְּעֵינֵי חֲתָנָיו. טו. וְכִמּוֹ הִשְׁחַר עָלֶיהָ, וַיֵּאֲצִו הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר: קוּם קַח אֶת-אִשְׁתְּךָ וְאֶת-שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ, הַנִּמְצָאֹת--פָּן-תִּסָּפֶה, בְּעֵזֶן הָעִיר. טז. וַיִּתְמַהֲמַה--וַיִּחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד-אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו, בְּחַמְלַת יְהוָה עָלָיו; וַיֵּצֵאוּ וַיִּנְחֲלוּ, מִחוּץ לָעִיר. יז. וַיְהִי כִהוֹצִיָאם אֹתָם הַחוּצָה, וַיֹּאמֶר הַמַּלְטָה עַל-נַפְשָׁךְ--אֶל-תְּבִיט אַחֲרֶיךָ, וְאֶל-תַּעֲמֹד בְּכָל-הַכְּפָר: הִהָרָה הַמַּלְטָה, פָּן-תִּסָּפֶה... כד. וַיְהִי, הַמְטִיר עַל-סְדֹם וְעַל-עַמּוּרָה-גְּפָרִית וְאֵשׁ... וַיַּהַפֵּךְ אֶת-הָעָרִים... כו. וַתְּבִט אִשְׁתּוֹ, מֵאַחֲרָיו; וַתְּהִי, נְצִיב מֶלַח. ל. וַיַּעַל לוֹט מִצּוּר וַיֵּשֶׁב בְּהָר, וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ, כִּי יֹרָא, לְשֵׁבֶת בְּצוּר; וַיֵּשֶׁב, בְּמַעְרָה--הוּא, וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו. לא. וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל-הַצְּעִירָה, אָבִינוּ זָקֵן; וְאִישׁ אֵין בְּאָרֶץ לְבוֹא עָלֵינוּ, כְּדָרֶךְ כָּל-הָאָרֶץ.... לו. וַתְּהַרִין שְׁתֵּי בָנוֹת-לוֹט מֵאֲבִיהֶן. לז. וַתִּלְד הַבְּכִירָה בֵן, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב: הוּא אָבִי-מוֹאָב, עַד-הַיּוֹם. לח. וְהַצְּעִירָה גַם-הוּא יָלְדָה בֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן-עַמּוֹ: הוּא אָבִי בְנֵי-עַמּוֹן, עַד-הַיּוֹם.

G. The commandment re: Amon & Moav in Sefer Devarim

דברים פרק כג: ד לא-יבא עמוני ומואבי בקהל יהוה: גם דור עשירי, לא-יבא להם בקהל יהוה עד-עולם. ה. על-דבר אשר לא-קדמו אתכם, בלחם ובמים... ז. לא-תדרש שלכם, וטבתם, כל-ימיה, לעולם. ח. לא-תתעב אדמי, כי אחיה הוא; לא-תתעב מצרי, כי-גר היית בארצו. ט. בנים אשר-יולדו להם, דור שלישי--יבא להם, בקהל יהוה.

The Mother of Shmuel vs. the Mother of Shimshon - אשת מנוח

H. The background of the birth of Shimshon

שופטים פרק יג ב ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני, ושמו מנוח; ואשתו עקרה, ולא ילדה. ג וירא מלאך-יהוה, אל-האשה; ויאמר אליה, הנה-נא את-עקרה ולא ילדת, והרית, וילדת בן. ד ועתה השמרי נא, ואל-תשתי יין ושכר; ואל-תאכלי, כל-טמא. ה כי הנך הרה וילדת בן, ומורה לא-יעלה על-ראשו--כי-נזיר אלהים יהיה הנער, מן-הבטן; והוא, יחל להושיע את-ישראל--מיד פלשתים. ו ותבא האשה, ותאמר לאישה לאמר, איש האלהים בא אלי, ומראהו כמראה מלאך האלהים נורא מאד; ולא שאלתיהו אי-מזה הוא, ואת-שמו לא-הגיד לי... ט וישמע האלהים, בקול מנוח; ויבא מלאך האלהים עוד אל-האשה, והיא יושבת בשדה, ומנוח אישה, אין עמה... יג ויאמר מלאך יהוה, אל-מנוח: מכל אשר-אמרתי אל-האשה, תשמר. יז ויאמר מנוח אל-מלאך יהוה, מי שמך: כי-יבא דברך וכבדנוך. יח ויאמר לו מלאך יהוה למה זה תשאל לשמי-והוא-פלאי. כד ותלד האשה בן, ותקרא את-שמו שמשון; ויגדל הנער, ויברכהו יהוה.

I. The background of the birth of Shmuel

שמואל א פרק א: א ויהי איש אחד מן-הרמתים, צופים--מהר אפרים; ושמו אלקנה בן-ירחם בן-אליהוא, בן-תחו בן-צוף--אפרתי. ב ולו, שתי נשים--שם אחת חנה, ושם השנית פננה; ויהי לפננה ילדים, ולחנה אין ילדים... י. והיא, מרת נפש; ותתפלל על-יהוה, ובכה תבכה. יא ותדר נדר ותאמר... ונתתיו ליהוה כל-ימי חייו, ומורה לא-יעלה על-ראשו. יב והיה כי הרבתה להתפלל... יז ויען עלי ויאמר, לכי לשלום; ואלהי ישראל, יתן את-שלתך, אשר שאלת, מעמו... וידע אלקנה את-חנה אשתו, ויזכרה יהוה. כ ויהי לתקפות הימים, ותהר חנה ותלד בן; ותקרא את-שמו שמואל, כי מיהוה שאלתיו. כא ויעל האיש אלקנה, וכל-ביתו, לזבח ליהוה את-זבח הימים, ואת-גדרו...

פרק ג יט ויגדל שמואל ויהוה היה עמו, ולא-הפיל מכל-דבריו ארצה כ וידע כל-ישראל מן-מזן, ועד-באר שבע כי נאמן שמואל, לנביא ליהוה. ויסף יהוה, להראה בשלה...